

Παράρτημα

Πρόγραμμα Τοπικής Ιστορίας

Τίτλος Προγράμματος

«Τα οχυρά δεν παραδίδονται. Καταλαμβάνονται.»

Επίπεδο/ Βαθμίδα

Επιλογή από λίστα τάξεων

Γυμνάσιο

Γνωστικό αντικείμενο

Ιστορία

Τάξη

Τρίτη (Γ')

Πρόγραμμα Σπουδών

ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΠΕΔΙΟ: Η συμμετοχή της Ελλάδας στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο

Στόχοι: 1) Η εξοικείωση των μαθητ(ρι)ών με τον χρόνο και τον χώρο μέσα στον οποίο εκτυλίσσονται τα ιστορικά φαινόμενα και δρουν τα ιστορικά πρόσωπα.

2) Η καλλιέργεια δεξιοτήτων, όπως η παρατήρηση, η σύγκριση, η ανάλυση και η σύνθεση, ο εντοπισμός κινήτρων, η κατανόηση της ιστορικότητας του παρελθόντος, η εξαγωγή συμπερασμάτων και η τεκμηρίωση.

3) Η καλλιέργεια της ιστορικής και κριτικής σκέψης ως αναγκαίας προϋπόθεσης για την απόκτηση ιστορικής συνείδησης, η οποία αποτελεί απαραίτητο εφόδιο για τη δημιουργία σκεπτόμενων και υπεύθυνων πολιτών.

4) Η επιδίωξη μιας κατά το δυνατόν βιωματικής προσέγγισης του υλικού πολιτισμού μέσα από δραστηριότητες εντός και εκτός τάξης (π.χ. παρατήρηση, περιγραφή και σχεδιαστική ή φωτογραφική αναπαραγωγή έργων τέχνης, μνημείων, αντικειμένων κ.λπ.) και η ενεργοποίηση του συναισθήματος και της φαντασίας των μαθητ(ρι)ών.

5) Η αξιολόγηση της σημασίας της συμμετοχής της Ελλάδας στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.

[ΥΠΑΙΘΑ, Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος της Ιστορίας των Α΄, Β΄ και Γ΄ τάξεων Γυμνασίου, ΥΑ. 4341/Δ2, ΦΕΚ 217/Β΄/19-1-2023]

17 Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης

Στόχος 4: Ποιοτική Εκπαίδευση

Στόχος 16: Ειρήνη, Δικαιοσύνη και Ισχυροί Θεσμοί

Σύντομη περιγραφή του Προγράμματος

Με την αξιοποίηση ενεργών και συμμετοχικών διδακτικών πρακτικών βιωματικής και ερευνητικής μάθησης αναδεικνύονται τοπογραφικά δεδομένα του Οχυρού Ρούπελ, το ιστορικό πλαίσιο, η κατασκευή του, η ένταξή του στο οχυρωματικό έργο της Γραμμής Μεταξά, καθώς και η Μάχη των Οχυρών. Για το σχεδιασμό και την υλοποίηση του παρόντος σχεδίου δράσης προβλέπονται 10 ώρες.

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα:

Οι μαθητές/τριες να είναι σε θέση:

- Να αναζητήσουν και να εξοικειωθούν με τη χρήση ιστορικών πηγών, πρωτογενών και δευτερογενών, σχετικά με τη θέση, την κατασκευή του Οχυρού Ρούπελ και τη μάχη των Οχυρών.
- Να οργανώσουν και να συλλέξουν στοιχεία από την επιτόπια επίσκεψη και παρατήρηση στο Οχυρό Ρούπελ.
- Να προσεγγίσουν με τρόπο κριτικό και να συγκρίνουν τα δεδομένα που θα συλλέξουν από τη βιβλιογραφική/διαδικτυακή έρευνα και την επιτόπια επίσκεψη.
- Να εργαστούν ομαδοσυνεργατικά και να ενισχύσουν ερευνητικές και

κοινωνικές δεξιότητες.

- Να δημιουργήσουν ένα επιτραπέζιο παιχνίδι με θέμα τη μάχη των Οχυρών, αξιοποιώντας ιδιαίτερες κλίσεις τους και συνδυάζοντας τη μάθηση με το παιχνίδι (παιχνιδιοποίηση της μάθησης).
- Να αξιοποιήσουν ψηφιακά εργαλεία τόσο κατά την έρευνα όσο και κατά την κατασκευή του εκπαιδευτικού παιχνιδιού.
- Να αναφέρουν τις εμπειρίες τους εκφράζοντας εντυπώσεις και συναισθήματα.

Πεδίο Υλοποίησης

- Βιβλιοθήκη του σχολείου
- Εργαστήριο Πληροφορικής
- Επίσκεψη στη Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Σερρών και τα Γ.Α.Κ. Σερρών και αναζήτηση πηγών
- Εκπαιδευτική επίσκεψη κατά τους μήνες Απρίλιο-Μάιο στο οχυρό Ρούπελ, ξενάγηση και παρακολούθηση της αναπαράστασης της Μάχης των Οχυρών (Ρούπελ - Η Αναβίωση 1941)

Φάσεις Υλοποίησης

Διερεύνηση (2 ώρες)

A) Οι μαθητές συζητούν στην τάξη τι γνωρίζουν για το Οχυρό Ρούπελ και τι θέλουν να μάθουν. Με τη βοήθεια του/της εκπαιδευτικού, διατυπώνουν ερωτήματα για την τοπική ιστορία, όπως:

- Πώς κατασκευάστηκε το Οχυρό Ρούπελ που εντάσσεται στην οχυρωματική γραμμή Μεταξά;
- Ποιοι λόγοι υπαγόρευσαν την κατασκευή του;
- Ποια είναι η γεωγραφική θέση του και πώς συνέβαλε η κατασκευή του στην ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής;
- Ποιος ήταν ο στρατηγικός ρόλος του Οχυρού κατά την τετραήμερη αντίσταση απέναντι στη γερμανική επίθεση, που ξεκίνησε στις 6 Απριλίου 1941, στο πλαίσιο της Μάχης των Οχυρών;
- Πώς αντιμετώπισαν οι Γερμανοί τους υπερασπιστές του Οχυρού;

Εργαλεία: Ομαδικές συζητήσεις, αναζήτηση ιστορικών πηγών, παρουσίαση φωτογραφιών και χαρτών.

B) Από τη συζήτηση αναδεικνύεται η ανάγκη για μεγαλύτερη διάχυση της ιστορίας του Οχυρού πέραν της τοπικής κοινωνίας, και για μία βιωματική σχέση των μαθητών που δεν θα έχει τον περιστασιακό χαρακτήρα της εκπαιδευτικής επίσκεψης. Έτσι, προκύπτει η ιδέα για το επιτραπέζιο παιχνίδι που συνδυάζει έγχαρτο υλικό και ψηφιακά μέσα.

Προετοιμασία/Σχεδιασμός (2 ώρες)

- Κατανομή ομάδων και ρόλων (ιστορικοί, ερευνητές, φωτογράφοι, κατασκευαστές παιχνιδιού, συγγραφείς).

- Σχεδιασμός δράσεων:

A) Έρευνα και μελέτη ιστορικών πηγών, πρωτογενών και δευτερογενών

B) Οδηγίες για την αποδελτίωση και την ταξινόμηση του υλικού

Γ) Αναζήτηση και αρχειοθέτηση χαρτών και φωτογραφικού υλικού

Plan A

A.1. Οδηγίες για την κατασκευή επιτραπέζιου επαυξημένου παιχνιδιού που συνδυάζει έγχαρτο υλικό και ψηφιακά μέσα.

A.2. Προετοιμασία για τη συμμετοχή στο Διεθνή Μαθητικό Διαγωνισμό Δημιουργίας Εκπαιδευτικού Επιτραπέζιου και Ψηφιακού Παιχνιδιού «Το μάθημα παιχνίδι» που οργανώνει το Ελληνικό Κέντρο Κινηματογράφου, Οπτικοακουστικών Μέσων και Δημιουργίας - ΕΚΚΟΜΕΔ (<https://www.ekkomed.gr/el/arxiki/>)

ή Plan B (εναλλακτικά)

B.1. Προετοιμασία για δραστηριότητα δημιουργικής γραφής με θεματολογία αντλούμενη από τις ηρωικές μορφές και τις στιγμές αυτοθυσίας κατά τη μάχη των Οχυρών.

B.2. Προετοιμασία για την επίσκεψη μαθητ(ρι)ών στο οχυρό Ρούπελ και παρακολούθηση της Αναβίωσης της Μάχης των Οχυρών.

B.3. Προετοιμασία ερωτηματολογίου πριν και μετά από την επίσκεψη στο Οχυρό Ρούπελ.

ή Plan C (εναλλακτικά)

Οδηγίες για τη συγγραφή και παρουσίαση εργασίας με θέμα το οχυρό Ρούπελ για το Πανελλήνιο Μαθητικό Συνέδριο Τοπικής Ιστορίας που διοργανώνεται από το Πειραματικό Λύκειο του Πανεπιστημίου Πατρών.

- Επαφές με φορείς:

A) Δήμος Σιντικής

B) Σύνδεσμος Φίλων Οχυρού Ιστίμπεη

Γ) Γενικά Αρχεία του Κράτους - Τμήμα Γ.Α.Κ. Σερρών

Δ) Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Σερρών

Ε) Μουσείο Εφέδρων Αξιωματικών Σερρών

ΣΤ) Στρατιωτικό Μουσείο Οχυρού Ρούπελ

Ζ) Ελληνικό Κέντρο Κινηματογράφου, Οπτικοακουστικών Μέσων και Δημιουργίας -ΕΚΚΟΜΕΔ (<https://www.ekkomed.gr/el/arxiki/>)

Η) Πειραματικό Λύκειο Πανεπιστημίου Πατρών

Υλοποίηση (4 ώρες)

A) Έρευνα, μελέτη και αποδελτίωση έντυπων ιστορικών πηγών, πρωτογενών και δευτερογενών. Αναζήτηση σχετικού υλικού στη Βιβλιοθήκη του σχολείου. Επίσκεψη στη Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη και στα Γ.Α.Κ. Σερρών.

- Ενδεικτική βιβλιογραφία:

α) Γκιρμπάτσης, Ν. (2009) *Η Στενωπός Ρούπελ, Ο αγώνας των οχυρών κατά τη γερμανική εισβολή*, Ν. Ζίχνη, Εκδόσεις όμματῶ.

β) Νικόλτσιος, Β. Χαδιά Α. (2017) *Ρούπελ, το οχυρό της αντίστασης, της αξιοπρέπειας, του ηρωισμού*, Θεσσαλονίκη, Εκδόσεις Λόγος & Εικόνα.

- γ) Χαρωνίτης Γ. (2002), *Ρούπελ, Απρίλιος 1941*, Ελληνικό Λογοτεχνικό & Ιστορικό Αρχείο, Αθήνα.
- δ) Λαγός Κ. – Περarής Π. (2008), *Η Μάχη των Οχυρών 6-10 Απριλίου 1941*, Μουσείο Φωτογραφίας «Χρήστος Καλεμκερή», Θεσσαλονίκη.
- ε) Γκιρμπάτσης Ν. (2024), *Η μάχης των οχυρών στην ιστοριογραφία, τη μνήμη και τη δημόσια ιστορία*, Διπλωματική Εργασία, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
- στ) Λαγός Κ. (2024), *1941 Γερμανική Εισβολή. Η Μάχη των οχυρών*, Ψυχογιός, Αθήνα.

Β) Έρευνα, μελέτη και αποδελτίωση ψηφιακών ιστορικών πηγών σε ιστότοπους. Ενδεικτικά αναφέρονται οι ιστότοποι:

- του Οχυρού Ρούπελ: <https://www.roupel.gr/>
- Μουσείων (ενδεικτικά: <https://museumfinder.gr/listing/stratitiko-mouseio-ochyrou-roupel/>)
- Θέματα Στρατιωτικής Ιστορίας: <https://stratistoria.wordpress.com/1901-1950/9-ww2/germaniki-epithesi/19410406-mahi-ton-ohiron/>
- του Συνδέσμου Φίλων Οχυρού Ιστίμπεη: <https://istibei1941.gr/mathitikos-diagonismos-maxi-oxiron/>
- Γενικού Επιτελείου Στρατού: <https://www.youtube.com/watch?v=m3lrKO24Pyw>
- της εκπομπής «Μηχανή του Χρόνου»: <https://www.mixanitouxronou.gr/i-germaniki-isvoli-stin-ellada-pou-polemouse-dio-antipalous-i-iroikes-maches-sta-ochira-ke-i-sigkinitiki-antistasi-sto-roupel-sti-michani-tou-chronou/>
- <https://dipe.ser.sch.gr/archives/15261>
- <https://www.in.gr/2024/04/10/istoriko-arxeio/paradosi-tou-iroikou-oxyrou-roupel/>
- Ταινία: Οι τελευταίοι του Ρούπελ (1971), σκηνοθεσία Γρηγόρη Γρηγορίου <https://greek-movies.com/movies.php?m=3056>

Γ) Αρχειοθέτηση φωτογραφικού υλικού και χαρτών.

Plan A

A.1. Κατασκευή επιτραπέζιου επαυξημένου παιχνιδιού που συνδυάζει έγχαρτο υλικό και ψηφιακά μέσα (Οδηγίες παιχνιδιού:

<https://www.dropbox.com/scl/fi/58vshp9k7bqmxm1y87yzz/3.mp4?rlkey=oa4b7xuhykmogynbqs7yxzsch&st=e53561q&dl=0> και ερωτήσεις παιχνιδιού:

<https://www.dropbox.com/scl/fi/05d3pt14vw7tylvzgwlf3/3.mp4?rlkey=h2tz9t8h6mcfdc0ka49fgs1fd&st=97kydigm&dl=0>)

A.2. Συμμετοχή στο Διεθνή Μαθητικό Διαγωνισμό Δημιουργίας Εκπαιδευτικού Επιτραπέζιου και Ψηφιακού Παιχνιδιού «Το μάθημα παιχνίδι» που οργανώνει το Ελληνικό Κέντρο Κινηματογράφου, Οπτικοακουστικών Μέσων και Δημιουργίας – ΕΚΚΟΜΕΔ (<https://www.ekkomed.gr/el/archiki/>).

ή Plan B (εναλλακτικά)

B.1. Συγγραφή διηγήματος για τον Διεθνή Μαθητικό Διαγωνισμό «Η ΜΑΧΗ ΤΩΝ ΟΧΥΡΩΝ» που διοργανώνει ο Δήμος Σιντικής και ο Σύνδεσμος Φίλων Οχυρού Ιστίμπεη.

B.2. Επίσκεψη μαθητ(ρι)ών στο οχυρό Ρούπελ και παρακολούθηση της Αναβίωσης

της Μάχης των Οχυρών.

B.3. Συμμετοχή όλων των μαθητ(ρι)ών του σχολείου στο επιτραπέζιο παιχνίδι μετά την εκπαιδευτική επίσκεψη

ή Plan C (εναλλακτικά)

C.1. Εκπόνηση εργασίας με θέμα «Οχυρό Ρούπελ: Ένα κατασκευαστικό θαύμα του 20^{ου} αιώνα» για συμμετοχή στο Πανελλήνιο Μαθητικό Συνέδριο Τοπικής Ιστορίας «Έλα να σου μιλήσω για τον τόπο μου» που διοργανώνεται από το Πειραματικό Λύκειο του Πανεπιστημίου Πατρών (<https://lyk-aei-patras-new.ach.sch.gr/wordpress/>).

C.2. Παρουσίαση της εργασίας σε κάθε τμήμα του σχολείου στις 9^η Απριλίου, επέτειος της κατάληψης του Οχυρού.

Επικοινωνία-Διάχυση (1 ώρα)

Plan A

A.1. Συμμετοχή στο Διεθνή Μαθητικό Διαγωνισμό Δημιουργίας Εκπαιδευτικού Επιτραπέζιου και Ψηφιακού Παιχνιδιού «Το μάθημα παιχνίδι» που διοργανώνεται από το Ελληνικό Κέντρο Κινηματογράφου, Οπτικοακουστικών Μέσων και Δημιουργίας - ΕΚΚΟΜΕΔ (<https://www.ekkomed.gr/el/arxiki/>).

Plan B

B.1. Ανάρτηση του διηγήματος στην ιστοσελίδα του σχολείου.

B.2. Ανάρτηση φωτογραφικού υλικού με σκηνές από τη συμμετοχή των μαθητών στο επιτραπέζιο παιχνίδι.

Plan C

C.1. Συμμετοχή στο Πανελλήνιο Μαθητικό Συνέδριο Τοπικής Ιστορίας «Έλα να σου μιλήσω για τον τόπο μου» που διοργανώνεται από το Πειραματικό Λύκειο του Πανεπιστημίου Πατρών, με την εργασία των μαθητών «Οχυρό Ρούπελ: Ένα κατασκευαστικό θαύμα του 20^{ου} αιώνα». (<https://lyk-aei-patras-new.ach.sch.gr/wordpress/>).

C.2. Συμμετοχή στην Αναβίωση της Μάχης των Οχυρών.

ΓΕΝΙΚΑ: Επικοινωνία με τον Δήμο Σιντικής, τον Σύνδεσμο Φίλων Οχυρού Ιστίμπεη και το Μουσείο Οχυρού Ρούπελ προκειμένου να αναρτηθεί το υλικό που παρήχθη στο πλαίσιο της συγκεκριμένης δράσης τοπικής ιστορίας.

• Αναστοχασμός (1 ώρα)

Συζήτηση με τη μέθοδο εστίασης σε ομάδες (focus group) για θέματα όπως τι καινούργιο έμαθαν, τι τους ενθουσίασε και τι τους δυσκόλεψε, πώς συνεργάστηκαν στην ομάδα, ποιες αλλαγές θα πρότειναν στην περίπτωση που θα σχεδιαζόταν μία δράση της ίδιας ή παρόμοιας θεματολογίας.

Κάπαλη Σοφία (ΠΕ86), Γυμνάσιο Ν. Πετρίτσιου
Καφταντζή Ελένη (ΠΕ04.01), 3^ο Γυμνάσιο Σερρών
Κίτσιου Ελένη (ΠΕ02), 1^ο Γ.Ε.Λ. Σερρών
Ταΐρη Μαρία (ΠΕ03 ΕΑΕ), 3^ο Γυμνάσιο Σερρών
Χειμαριού Ελένη, ΣΕ κλάδου ΠΕ02

.

.